

СЕКЦІЯ 3

РОЗВИТОК ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН В СУЧАСНОМУ ПІДПРИЄМНИЦТВІ

УДОСКОНАЛЕННЯ ПІДХОДІВ ДО ФОРМУВАННЯ ДИВІДЕНДНОЇ ПОЛІТИКИ

Ю. О. ТАРАРУЄВ, канд. екон. наук, доц.

Н. В. ДРІЛЬ, ст. викл.

*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова*

Проблеми розробки та впровадження підходів до формування дивідендної політики стосуються, перш за все, значних компаній, що створені у формі акціонерних товариств, мають складну організаційну структуру управління та залучають значний інвестиційний капітал для власного розвитку. Для таких компаній визначення розміру дивідендів та їх вчасна виплата акціонерам є елементом укріплення власної репутації.

Разом з тим, до керівництва переважної більшості вітчизняних компаній поки що не прийшло розуміння важливості формування власної репутації шляхом впровадження рекомендацій щодо реалізації дивідендної політики, що і обумовлює актуальність цієї теми.

Серед наукових праць, присвячених проблемам обґрунтування дивідендної політики суб'єктів господарювання, варто відзначити роботи [1-6], але актуальність цих проблем вказує на те, що вони потребують подальшого дослідження.

Під дивідендною політикою розуміють комплекс заходів з визначення дивідендів та їх виплати акціонерам. У науковій літературі згадується декілька підходів до формування дивідендної політики компаній:

1. Консервативний підхід – передбачає виплату дивідендів після здійснення необхідних інвестицій. За таких умов розмір дивідендів за простими акціями є незначним і нестабільним, оскільки обсяг інвестицій та розмір чистого прибутку компанії також змінюються.

2. Помірний підхід – розмір дивідендів може зростати (систематично, або у окремі періоди) залежно від фінансових результатів або показників рентабельності компанії. Такий підхід враховує майнові інтереси акціонерів краще за попередній і може вважатися найбільш зваженим, але розмір дивідендів у разі його застосування також є нестабільним (але, порівняно із попереднім методом підстав для обґрунтування дивідендної політики значно більше).

3. Агресивний підхід – передбачає зростання розміру дивідендів у разі зростання фінансових результатів підприємства. Такий підхід може використовуватися лише компаніями, що демонструють стрімке зростання у довгостроковому періоді.

Таблиця 1 – Пропозиції з удосконалення підходів до формування дивідендної політики

Метод та підхід	Особливості застосування	
	Традиційний варіант	Удосконалений варіант
Виплата дивідендів на стабільно низькому рівні (консервативний підхід)	розмір дивідендів залежить від інвестиційних планів підприємства та розміру прибутку	ставка дивідендів визначається як середня геометрична між темпами інфляції та банківською ставкою за депозитами
Виплата дивідендів залежно від фінансових результатів (помірний підхід)	дивіденди початково встановлюються на мінімальному рівні, а темпи їх зростання дорівнюють темпам збільшення чистого прибутку	для визначення дивідендів використовується прогресивна залежність (коефіцієнт виплат дивідендів залежить від рентабельності власного капіталу компанії)
Постійне зростання розміру дивідендів (агресивний підхід)	дивіденди постійно зростають, але темпи їх зростання не перевищують аналогічний показник для чистого прибутку)	темпи зростання дивідендів розраховуються як середнє геометричне між темпами зростання чистого прибутку та фонду оплати праці компанії

Кожен з означених підходів включає декілька методів. Нижче у табличному вигляді наведемо пропозиції, що сформульовані для удосконалення підходів та методів, що стосуються розрахунку величини дивідендів (табл. 1).

Порівняно з традиційними підходами до визначення дивідендів наведені пропозиції мають такі переваги:

По-перше, застосування описаних пропозицій підвищує обґрунтованість розміру дивідендів, що дозволяє досягти згоди у цьому питанні між акціонерами компанії та топ-менеджерами, як групами осіб, що найбільше зацікавлені у розвитку компанії, але мають дещо різні інтереси.

По-друге, вони можуть бути представлені у формалізованому вигляді, що полегшує їх практичне застосування.

По-третє, застосування конкретних критеріїв для визначення розміру дивідендів значно полегшує формулювання та реалізацію пропозицій з удосконалення дивідендної політики компанії залежно від змін складу та настроїв акціонерів, стратегічних орієнтирів компанії та інших суттєвих факторів.

Список використаних джерел:

1. Василенко В. П. Теоретичні аспекти формування дивідендної політики підприємств України. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки.* 2016. Вип. 18 (1). С. 79–85.

2. Власова Н. О., Круглова О. А., Віннікова В. В. Формування дивідендної політики торговельного підприємства : монографія. Х.: Видавництво Іванченка І. С. 2012. 216 с.

2. Гавриш А. О. Вибір оптимального типу дивідендної політики як інструмент управління прибутком українських підприємств. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Сер. : Економіка, аграрний менеджмент, бізнес.* 2013. Вип. 181 (5). С. 154–160.

3. Спільник І. В., Загородна О. М. Аналітичне підґрунтя формування дивідендної політики. *Економічний аналіз.* 2014. Т. 15 (2). С. 79–92.

4. Тарасенко С. І. Дивідендна політика та вартість компанії. *Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту. Сер. : Економіка і менеджмент.* 2012. № 3. С. 13–140.

6. Харченко Н. В. Зміст дивідендної політики, її види та їх теоретичне обґрунтування. *Інвестиції: практика та досвід.* 2012. № 1. С. 34–37.